

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Poziv na naročbo!

Z današnjim listom pričenjamo četrto leto „Dol. Novic“. Trudili smo se, za malo novcev — eden forint — 24krat v letu podati svojim bralcem kaj zanimivega in koristnega. Smo li to dosegli ali ne, sodijo pač naročniki sami. Upamo pa, da smo to storili, kolikor je mogoče slabotnemu človeku — z malimi pomočki.

Želimo le, naj se naš list od dne do dne bolj širi med našimi priprostimi a dobrimi Dolenjci pa tudi drugod; kajti brez koristi se ne bode prebiral. Prinašal bode marsikaj dobrega, spodbudnega, koristnega v domačej, lahko umljivej besedi — nikdar in nikoli pa nič škodljivega ali spodtakljivega. **Priporočajte toraj naš list! naročite se!** Ako eden ne vzmore, naj se združita dva ali celo štirje sosedje — in za 25 kr. bode vsak 24krat v letu lahko zvedel kaj novega, podučnega, koristnega!

Kakor pa si prizadevamo mi vstreči naročnikom, tako prosimo, naj tudi oni spolnijo svojo dolžnost in naj poravnajo naročnino. Doslej je še čez **tri sto goldinarjev** plačati za staro leto.

To vendar ni mala reč. Izjemno smo brez predplače list pošiljali vsim, kateri so se zanj oglasili, toda zastoj ne moremo delati, plačati je treba papir, pošto, delo itd.!

Današnji list pošljemo vsim čast. naročnikom; kdor nikakor ne ostane naročnik, naj na zavitek zapiše „se ne sprejme“ in na pošti odda brez vsake poštnine.

Srečno novo leto vsem naročnikom!

1888!

Veselo novo leto! Srečno 1888! Čudno letno število: tri osmice in ena enojka! Kaj se neki skriva v njih? Kdo še ve razen Vsegamogočnega? Nadejajmo se pa vsega dobrega, vsega veselega! Mi Slovenci se kot dobri in zvesti Avstrijci veselimo tega leta.

Zakaj neki? Leta 1888 bode že 40 let, od kar so nastopili vladarstvo naš sedanji presvitli cesar Franc Jožef I. Veselimo se tega tako, kakor se zvesti otroci veselé očetovega godú. Vsaj smo Slovenci tako rekoč pravi otroci ravno sedanjega presvetlega

Podlistek.

Potne črtice.

Spisuje Ant. Kocmur.

IX. Pismo. — Iz Jeruzalema v Betlehem.

Oglejmo si še zanimivo nekdanj Pilatovo dvorano, katera je zdaj turška vojašnica. To zidovje je po mnenji zgodovinarjev še isto, kot nekdanj. Ogledati si jo sme pa tujec le z dovoljenjem turške oblasti. Ako se pokaže dovoljenje, odmaknejo se mirno na straži stoječi, priprosti in neredni turški vojaki v dvorišču, katero obsega kakih 150 □sežnjev. Zraven čez ulico je katoliška cerkva; kraj, kjer je bil Odrešenik vzela križ na rame. Ko bi pa morebiti katerega bralca zanimala daljava tega pota do Kalvarije, mu rad postrežem. Premerjeno je najbolj natanko, le da je morebiti Odrešenik naredil kake stopinje že več ali manj. Občno mnenje je do tretje postaje 233m; do četrte 37m; do pete 23m; do šeste 86m; do sedme

60m; do osme 35m; do devete 35m; do desete 50m; do jednajste 2m; do dvanajste 4m; do trinajste 1m; do štirinajste 42m; tedaj vsega skupaj 608m. — Grob Gospodov je še sedaj pri drugovercih v slavi in je v lepi, okrogli kapeli pod ogromno cerkveno kuplo. Dalje se nisem namenil popisovati o tem raznoverskem mestu, akoravno bi se po osemdnevem bivanju v Jeruzalemu še marsikaj dalo povedati.

Drugo jutro smo zaseli konjiče, mule, osle itd. Hajd, iz Jeruzalema skozi puščavo in rojstni kraj sv. Janeza Krstnika v Betlehem. Čli smo po tako kamnitih stezah in potih, kakor bi naše litre in bokale skup po konci nasadil; pa čast arabske štirinogatej živali, ki zna taka pota ubirati, da sedi jezdec na njej prav varno. Po prestopku dveh vročih ur smo poskakali raz živali za debelim zidom rojstnega kraja, zdaj cerkve Krstnikove. Po malem ogledu tega zgodovinskega kraja in po kosilu krenemo ravno tako daljino

cesarja, vsaj smo pri nastopu njegove vlade leta 1848 začeli še le kot mali narod živeti, vsaj smo še le pod njegovo vlado dobili pravice, pravic kolikor toliko, da moremo kot narod živeti in se kot narod vsaj nekoliko, vsaj ponižno ponašati. Zato želimo Dolenjci, kot znaten del Slovenstva, da bi se veselo v novem letu praznoval ta imeniten praznik v hiši cesarski, v slavni habsburški rodovini. Kako se hočemo Dolenjci te svečanosti vdeleževati? Bogatih darov prinašati pred presvetli cesarski prestol, ne moremo; velikih ustanov ali celó krasnih spominkov napravljati tudi ne moremo, ker je naša dolenjska stran siromaška pokrajina. Kar pa storiti moremo, to bomo z veseljem storili. Goreče molitve bodo kipele iz odkritosrčnih prsi: Bog ohrani našega dobrega vladarja in njegovo cesarsko rodovino še veliko let v zdravju in miru! Modrost naj pomaga našemu Veličanstvu, da ohrani državi ljubi in potrebni mir! Ako se pa zapletemo v neizogibno vojsko, naj mu nakloni Vsegamogočni slavno zmago!

Ali pa te goreče prošnje že zadostujejo? Nikakor ne! Postaviti moramo Dolenjci l. 1888 vendar le kakošen spominek! Sadimo v ta namen drevje, sadimo v ta spomin sadno drevje! Sadimo ga na šolske vrte, na cerkvene prostore, na občinske livade; sadimo ga kraj cest, sadimo ga po pašnikih in na svojih vrtih in livadah! Krstimo tako drevje na ime presvetlega našega cesarja, dajmo mu imena posameznih članov naše slavne vladarske hiše! S tem bomo lepo slavili l. 1888, storili svojo domovinsko dolžnost in koristili sebi! Na ta način bomo gotovo se vsi veselili leta 1888.

Naj bi nam l. 1888 še drugo veselje prinašalo!

in skoraj po ravno takej poti v Betlehem. Prekoračili smo znano Rožno dolino in šli mimo mnogih v zgodovini zanimivih krajev, kot: grob Rahelin, skoraj najstareji na zamlji, ki ga je še očak Jakob svojej ženi napravil in kateri je po vsej obliki jednak zapuščeni kapeli pri Smoletovem gradu pri Novem mestu. Na vzvišenem homcu pokaže se mestice Betlehem, katero leži za 740m nad morjem. Ker je bilo ravno v nedeljo 8. maja ob 5. uri pop., srečavali smo že četrť ure pred mestom mnogo nežne mladine, ki se je šla zabavat v hudi vročini pod oljkina drevesa zunaj mesta, kjer so se po tleh poseli, akoravno je bila njih oprava lepa: črne dolge halje in do štiri prste široki rudeči preпасi; bili so kot kaki mladi rimski kardinali.

Jašili smo že po mestnem tlaku, ker pa je živalim spodrsavalo, poskakali smo raz nje ter šli peš dalje. Kakih 10 min. se gre polagoma med visokimi in dosti čednimi hišami mesteca, ki šteje kakih 6000 prebivalcev, kateri so večinoma ka-

Naj bi se cena kmetskim pridelkom zvišala, naj bi živina v ceni poskočila! Naj bi naše vino, ki je za poletno pijačo največjega priporočila vredno, l. 1888 v večji meri in po boljši ceni romalo na Gorenjsko in drugam! Naj bi postalo l. 1888 tako rodovitno, kakor je bilo l. 1868, ko se je bila zlata kapljica pridelala! Upanje na dobro vinsko leto smemo zopet imeti, kajti les na trsji je zopet letos dobro dozorel.

Naj se narodna zavest po Dolenjskem l. 1888 še bolj okrepča, naj društveno življenje ne opeša, marveč vedno bolje ogreje! In kaj še? Naj nam l. 1888 z raznimi nezgodami prizanaša; toča, mraz, suša, bolezni naj nas ne nadlegujejo! In še nekaj! Naj naši rojaki tudi letos pridno segajo po „Dolenjskih Novicah“ ter se po mogočnosti ravnajo po danih svetih!

L.

Gospodarske stvari.

Kakošna bodo dolenjska vina leta 1887?

Prošla spomlad bila je pač pozna, jako zakasnila se je vsa rašča, posebno pa ona vinske trte. Kedaj bode grozdje dozorelo? se je sploh popraševalo. V poletnem času je pritisnila huda suša, ki je tudi zelo zadrževala povolen razvitek grozdja. Pa še ni bilo vsega zla dovolj: prikazevati se je pričela tudi peronospora, to je rudeči palež na listju. Da se ni ta hudi sovražnik vinske trte še bolj razširil, ter nam vinsko letno občutno poškodoval — vsaj povsod ne — zahvaliti se imamo pa ravno suši. Da bi bilo poletno vreme vlažnejše, peronospora bi bila grdo gospodarila. Že skorej pozno na jesen došel nam je zaželjeni dež. Grozdje se je pričelo na mah vidno

toliki. Iz mesta gre se bolj proti vzhodu in se pride kakor do kake močne trdnjave. Za ozidjem je mnogo kamnitih kupov naloženih, ki so turški grobovi. Skozi male, do 15 cm debele železne vrata, pride se v ondoten samostan. Po malem oddihu in povžitku dobre betlehemske kapljice, ki ondi obilno raste, se razidemo vsak po svoji volji ogledat si to ali ono zanimivo. V prvem nadstropju mi je bila odkazana sobica, iz katere se je v svitli noči videlo, kako so odganjali naši 25teri dolgouhi in še drugih več, ki so ležali med turškimi grobovi (ker drugje ni prenočišča), nadležne komarje, ter kakor kor pevcev skupaj svoj i-a, i-a klicali; še sedaj se moram smejati, kedar se domislim na te grobe.

Že istega jutra nas je budil ob polu treh zjutraj mal zvonec, ako kateri hoče iti k maši v dupljino Božjega rojstva, kajti katoliki smejo le od 3. do 5. zjutraj sv. maše služiti; potem pa do 7 ure Grki. Ko smo se shajali iz sob, smo se

popravlјati, debeleti in zoreti. Bele vrste, postale so lepo rumene, oziroma rujave, še celo zelenika se je silila, da bi ne zaostala. Rudeče vrste so postale lepo rudeče, modre ali kakor pravimo črne, še tudi dosta črne, posebno bolj zgodnje. Pri pokusu razodevalo je grozdje še dosta sladkora in prilično malo kisline. In čul se je že sem ter tje glas: kapljica bode ednaka oni leta 1886. Toda — prišlo je precej drugače. Kar smo imeli v poletnem času za pravilno razvijanje grozdja dosti premalo dežja, imeli smo ga na jesen, tikoma pred trgatvijo preveč. In vrhu tega došel nam je prav brez vse potrebe še — sneg, to ob času, ko je bilo še mnogo grozdja na trtah.

Že tako v nepopolnoma zadostni meri v grozdju zastopani sladkor se je vsled takega obilnega napojenja z vodo jako stanjšal, in kaj je nasledek temu? Vina so veliko kislejša, kakor smo se nadjali, kajti, ko je sladkor v moštu popipel, to je v alkohol se spremenil, stopila je v njem prej zakrita preobila kislina, takorekoč naga na površje. Pred snegom brano grozdje dalo nam je toraj sicer prav zdravo vino — kajti grozdje ni bilo nič gnjilo — pa nekoliko preslabotno, in pa tudi nekoliko preкисло je. Po snegu brano grozdje dalo nam je pa tudi preslabotno vino, pa vendar manj kisló, in — čistiti se neč kaj noče.

Praša se torej, kako se bodo naša letošnja, to je vina leta 1887. naprej razvijala? Kaj je od njih pričakovati? Iz pred snegom branega grozdja napravljeno vino je po vsem prav zdravo, ter zaradi nekoliko preobilne kisline prav primerno, da se pusti starati. To-da poslednje je svetovati le v dobri kleti, ne pa v slabi, to je v poletnem, času pregorki. V pregorki kleti utegnilo bode

res nekateri smejali, kako nemirna da je bila noč. Si smo skozi več vrat in skozi lepo, veliko, zdaj zraven prizidano cerkev sv. Katarine, katera je last katolikov; dalje stopili smo v večjo, ki je pa Grška. Pod velikim oltarjem se gre po kakih 12. stopnjicah v nižino iz navadnega apnenčastega že od svečave začrnelega kamna v izdolbino, kakih 12 m dolgo in 3—4 m široko z lepim mramorjem potlakano: — Tu je bil rojen Odrašenik sveta. Ko se je nadaljevala sv. maša in je bilo povzdigovanje, sem čepel ravno na stopnjicah, ko je peljal turšk vojak, menda „frajtar“, stražo menjat, katera stoji zdaj en čas od februarja 1887. noč in dan spodaj v svetišču. Namignil sem mu, da bi za trenutke počakal še, in da bi ravno med svetim opravilom v mali nižini svetišča, ravno pred mašnikom ne rogovili z svojimi rujavimi dolgimi puškami. Ker je bil „frajtar“ ubogljiv, dobil je pozneje en pijaster. Povod te straže je, ker so se ošabni Grki pritožili, da je največ

zaradi vendar premajhnega obdržka alkohola nagajati. Letošnja vina zadobila bodo po dva do triletnem staranji gotovo posebno fino vonjavo. In da bodo tudi veliko milejša postala, se razumi že tako samo po sebi. Ali vino kar tako na drožjah ležati pustiti — pa ne gre, treba je ž njim vendarle pametno, umno ravnanje — namreč tako-le: Precej po božiču ga je treba v prvo presneti — pretočiti — in to z kar le mogoče veliko dotiko se zrakom. Skozi kako škropilnico naj teče iz soda v podloženi škaf. Sodi naj bodo vedno polni, v ta namen se morajo vsaki teden zalivati. Proti koncu meseca marca, ali naj dalje prve dni aprila se mora uže drugič pretočiti, pa z veliko manjšo dotiko zraka, in v mesecu juniju ali juliju pa v tretjič. Tikoma po pretakanju bode vino res da veliko slabšega in slabotnejšega okusa, to-da v dobrih treh tednih se bode popravilo čudovito.

Iz po snegu branega grozdja napravljeno vino bode pa še veliko boljše, — ako se je grozdje na trti osušilo, in ako se ni torej čisto mokro bralo. Ali pomisliti gre, da je bilo grozdje kaj mrzlo, da je vsled tega mošt kaj pozno kipel, in da se zaradi prenizke toplote v kletih ni spremenil ves sladkor v alkohol. Od todi pride, da večina iz po snegu branega grozdja narejenih vin še zdaj nekoliko sladí. Na spomlad, ko se bodo kleti zadosti pregrele, bode začelo vsako tako vino z novič kipeti. In da se ne bode pri tej priliki razun alkoholičnega kipenja vnelo še kako drugo vinu škodljivo kipenje, pazite, močno pazite na vse, kar smo zgorej povedali o presnemanju ali pretakanju — sicer se bode utegnil marsikdo za ušesom popraskati, to-da prepozno bode. Ko bode pa pomladi kipelo navadno kipenje, je treba vino

svetišča njihovega; prišlo je torej do razpora med njimi in med katoliki. Prvi so kričali, da se jim krivica godi, pa bilo je ravno nasprotno, (kakor pri nas kriče Nemci, da jih zatirajo Slovenci) tako je turška oblast postavila stražo v kljub katolikom.

Po svetem opravilu ogledovali smo si blaženo podzemeljsko duplino Božjega rojstva. Okrašena je res z mnogimi od oboka visečimi svetilnicami, katere vsi, katoliki, nezjedinjeni Grki in Armeni jednako oskrbljujejo. Ko je čas potekel, pobrali in povili so prvi vso oltarno napravo skupaj in oltarno mizo zgoraj zaklenili in odšli. Ob na minute zračunjenem času odprle so se vrata iz Grškega samostana in noter je prišlo mnogo popov. Kot radovednež, bil sem zadnji, da bi videl, kako se bodo tu oni postavili k službi božji; pa nekateri z poraščenimi obrazi so me tako srpo pogledovali, da sem si mislil: ne srđi jih, odkorači rajše, odkoder si prišel, po stopnicah v veliko cerkev, ki ima 5 ladij in srednja je 20 m široka

pri miru pustiti, da dokipi, ne pa različno zdraviti ga, kakor se rado svetuje — in vino res spridi!

R. D.

Kedaj je občanom dolžnost za uboge skrbeti?

Naša dež. občinska postava z dne 15. oktobra 1868 veli: „Občinci (občani) so, ali:

a) domačinci, to je tiste osebe, katere imajo v občini domačinstvo (domovinsko pravico) ali:

b) občinski deležniki, to je tisti, kateri so sicer brez domovinske pravice (domačinstva) v občini, toda imajo v občini kako hišo ali zemljo, ali ki plačujejo pravi davek od take obrti ali pridobitka, ki ga imajo na svojo roko v občini ali kateri stanujejo v občini in tam od kacega dohodka davek plačujejo. §. 9. taiste veli: „Občinci (občani) imajo pravico, da v miru prebivajo v občini.

Oni so po naredbah tega zakona deležni občinskih pravic in koristi (dobičkov) pa tudi občinskih dolžnosti in bremen. Občinski domačini imajo vrh tega še pravico, če obubožajo, da občina za-nje skrbi po njihovi potrebi.

Meščanom in tržanom je prihranjena pravica do zalóg in zavódog, samo za nje napravljenih. Častni meščani, tržani in občinci imajo take pravice, kakoršne občinski deležniki, toda brez njihovih dolžnosti. §. 36. taiste veli: „Občinski odbor mora posebno paziti, da se ubogi preskrbé. Ako dobrotne naprave, ubožnice in zaloge ne bi imele za to dovolj moči, naj odbor preskrbi, kolikor še primanjkuje in ima zastran tega pravico odločiti, kako in kam naj se obrne.

Vsled ovih postavnih določil imajo samo občinski domačini pravico, da občina za nje skrbi po njihovej potrebi, če iz kterega koli vzroka

ter brez oboka, vidijo se še položeni cedrovi tramovi strehe ter zapuščena slikarija na stenah. V nekem kotiču sedela je četvorica stražnih turških vojakov, ki so se zabavali, kakor pri nas petletni dečki z kamenčki, enemu so celo prstje iz črevlja kukali. Potem smo odšli ven na naš zajutrek in pozneje še na druge zanimive kraje tega mesteca.

Kakor sem opazil, so prebivalci prav marljivi in pridni v obrtniji in v izdelovanji raznih umetnostij iz kosti ali oljkinega lesa; njihove prodajalnice so bogato založene. Pred odhodom sem korakal po stopnjicah na samostansko in potem na visoke nove cerkve streho, ki je s kamnitimi pločami tlakana tako, kakor naš prav položen obok. Z daljnogledom vidi se tu daleč ravno Bocovo polje, pastirsko polje, po dolini Jeruzalem i. t. d. A solnce je tako pripekalo, da brez solnčnika ni bilo prestajati. Prišel je čas za odhod in hajd zopet v sedlo.

(Dalje sledi.)

obubožajo ter ne zamorejo sebe in svojih vzdržavati. V tem pogledu veva državna postava o domovinstvu z dne 3. decembra 1863 sledeče:

§. 22. Če in na koliko naprave za oskrbovanje ubogih občinskih domačincev ne zaležejo in se sami ne zamorejo preskrbeti, je občina dolžna za revne skrbeti. §. 23. Ova skrb občine pa vendar le samo tam in na toliko nastopi, če in na koliko niso druge osebe po civilnih ali drugih postavah uboge preskrbeti dolžne. Če so ove osebe premožne in v stanju ove dolžnosti izpolniti pa vendar nočejo, se zamorejo na to postavno dolžnost prisiliti; med tem pa mora občina revne na stroške ovih oseb odnosno nadležne občine vzdržati, zatim pa vrnitev potroškov od taistih izterjati. — Dotične naredbe državljanskega (civilnega) zakonika se glasé: §. 91. „Mož ima dolžnost, zakonsko tovaršico po svojem premoženju spodobno vzdržavati.“ §. 139: „Starši so sploh dolžni, svoje zakonske otroke izrejati, to je, za njih življenje in njih zdravje skrbeti, jim spodobno izdrževanje dobivati, njih telesne in duševne moči razvijati in s podukom v veri in v koristnih znanostih podlogo njih prihodnji sreči postaviti: §. 141: „Očetova dolžnost je zlasti, za izdrževanje otrok skrbeti, dokler se sami živiti ne morejo. Skrb za njih zdravje je sosebno mati na se vzeti dolžna.“ §. 154: „Potroški za izrejo otrok storjeni ne dajejo staršem nikakoršne pravice do premoženja, katero so otroci pozneje pridobili. Ako pa stariši obubožajo, so otroci dolžni, jih spodobno živeti.“ §. 795: „Nujnemu dediču, če bi mu se tudi dolžni del odtegnil, se mora vendar vsigdar potrebno vzdrževanje odmeriti.“ §. 796: „Zakonski družé nima sicer nobene pravice do dolžnega dela, ali če ni bilo nobeno preskrbljenje izgovorjeno za takrat, ko bi dalje živel, mu gre, dokler v drugi zakon ne stopi, spodobno vzdrževanje, kolikor bi mu ga manjkalo. §. 950: „Kdor je dolžan, koga izdrževati, ne more njegove pravice s tim kratiti, da koga družega obdari. Tako prikrajšani ima pravico, obdarjenca tožiti, da mu to dostavi, česar mu darivec zdaj več ne more dati.

Posledek ovih postavnih določil je tedaj, da dolžnost občine za uboge skrbeti pričinja: a) če sredstva občinskih ubožnih in dobrodelnih naprav, postavimo za slepe, gluhoneme, bolne itd. in milodarnih ustanov ne zaležejo in b) če niso druge osebe, sorodniki, soprog itd. po državljanski ali drugih postavah vezane za revne skrbeti. Zato je nujna dolžnost občinskega starešinstva, da popred vsa ova sredstva uporabi in enake bremena od občine odvrta, pred ko prevzame vzdrževanje domačincev kamo li drugih občinskih deležnikov na občinske stroške, ker občinsko premoženje je dostikrat s tolikovrstnimi potroški uže také ope-

šalo in celo izginilo, da potem za najsilniše troške več ni zaleglo in se je tako moč in delokrog občine na kvaru občincev zmanjšal, in rekli bi, izginil. Zato nas svari §. 62. občin. reda rekoč: „Občinska imovina in občinske naprave naj se popolnoma ohranijo t. j. le tam, kjer dobrotne naprave, ubožnice, bolnišnice, oskrbovalnice, sirotnice in zaloge ne bi imele za to dovolj moči, naj odbor preskrbi, kolikor še primanjkuje in ima zastran tega pravico odločiti, kako in kam naj se obrne. Vrsto in način preskrbovanja ubogih pa določi v postavnih mejah občina in reveži ne zamorejo odbiti določene vrste podpore.

Iz teh razlogov naj bi bila poglavitna skrb občinskega predstojništva, da skrbi za uboge in posebno še za to, da se njim njihovo stanje zboljša in njihove nadloge zmanjšajo, kar se da po raznem potu izpeljati, t. j. da se odstranijo vzroki ubožstva, postavim — da se izboljša vzreja občincev, boleznj zmanjšujejo in odpravljajo, zaslužek ponuja, nesreče in nezgode zabranijo, leni v posilne delavnice odpravijo itd. — zares lepa, blaga in vzvišena opravila občinskih oblastij — pa tudi gotovo sredstvo, odvrniti po možnosti vzdrževanje ubogih od občine.

A. Kupljen.

Pot k blagostanju.

„Kaj menite, oče Martin, o teh slabih časih? Ali ne bo dežela kar obubožala zaradi prevelikih davkov? Ali nam znate dobro svetovati?“

Martin pravi: „Ako hočete od mene dober svet zvedeti, vam ga povem, pa v kratkem, kajti za pametnega je malo besedi dosti. — Davki, ljubi moji, se ve da niso majhni; pa če bi ne imeli nobenih družih, ko te, katere moramo gosposki dajati, bi jih pač lahko dajali. Imamo pa še druge davke, kateri veliko več zahtevajo, ko prvi. N. pr. naša lenoba zahteva dvakrat več, kakor pa gosposka, naša praznota trikrat in naša nespamet štirikrat več. Teh nakladov nas pač ne more oprostiti niti deželni poslanec, niti davkar. Pa vendar še ni vse zgubljeno, ako hočemo dobri svet v prid obrniti; kajti Bog pomaga onim, kateri si sami pomagajo.

Nikdo bi ne bil zadovoljen z vlado, katera bi zahtevala od ljudstva deseti del leta sužnjevat ali tlako opravljati. Lenoba odvzame pa marsikateremu še več časa. Le izračunite, koliko časa izgubite s postopanjem ali pa z raztresenostjo ali zabavami, in videli bode, da imam prav. Lenoba krajša naše življenje, ker nas slabi; podobna je rji, ker nas poprej ugonobi, kakor pa delo. Vsaj je tudi ključ, katerega večkrat rabimo, vedno svitel.

Ako pa življenje ljubiš, ne zapravljaj časa, kajti slednji je ona snov, katera nareja življenje.

Koliko zamudimo uže s tem, ako dalje ležimo, kakor je potreba; ne pomislimo pa, da speča lisica še ni vjela kokoši! Ker je čas najdražja reč, toraj je zapravljivost časa največja zapravljivost, ker:

Minuta, ki minula   *Kar časa zamudiš*
Ne bo se povrnila;   *Ga velkomaj zgubiš.*

Zatorej ne držite križem rok. Lenobi je vse težko, delavnosti pa vse lahko. Kdor pozno vstane, mora celi dan hiteti, pa bo še komaj do noči dopolnil, kar je zakasnil. Lenoba pa tako počasi dalje stopa, da jo revščina kmalo dohiti.

Slabi, nevešči ljudje se zadovoljijo s tem, da si boljše čase želijo in upajo; čvrsti in pametni si pa sami pomagajo one zboljšati. Pridnosti ni potreba nobene želje, a noben zaslužek ni brez dela; noben dohodek brez truda. Zatorej potrebujem roko, ker nimam nič zemlje. Kdor zna pa kako rokodelstvo, ima lepo glavnico (kapital), in kdor ima pametno glavo, ta ima zdatno službo. Vporabljeni se pač mora glava in roka; vsaka obrt in vsaki posel mora pošten in ročen ali prizadeven biti, inace ne zadostuje nobena služba.

Kdor hoče delati, mu ne manjka kruha; kajti delavnemu marljivemu človeku lakota le skozi okno v hišo gleda, pa notri ne sme. Delavnost poplača dolgove in pridnost je pa mati vse sreče.

Če leni v postelji še spi,   *Tako ti žito mnogo dá;*
Naj pridni plje oskrbt.   *Dovolj je kruha in blagá.*

Ne odlašaj nič na jutri, kar danes lahko storiš, ker ne moreš vedeti, kaj te še čaka lahko jutri. Se ve da, dela imaš vedno obilo, vedno imaš dosti opravila in tvoje roke so slabotne, pa pomisli, da še stanovitna kapljica kamen predolbe. Stanovitnost napravi, da še celo mala miška preglóje tudi debelo vrv, in po mnogoterih udarcih pade še celo najdebelejše drevo.

Daj se podučiti; stori to kar je prav, kar je pametno in poslušaj dober svet, tako boš prišel do blagostanja!“

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Vsled želje našega cesarja je odpotoval vojaški pribočnik **Zujev** v Petrograd. Ondi bode prijateljsko sporočil svoji vladi, pod katerimi pogoji bi bila primorana Avstrija pomnožiti svojo armado v Galiciji. Menda se bode vendar posrečilo modrosti cesarja, da se zopet poleže bojni krik, ki nekaj časa sem bega narode.

Ministerske konference pod predsedstvom cesarjevem so se vršile 19. dec. pret. l., kakor vsi listi poročajo, sklenil je ministerski svet, da ni treba sklicati delegacij. Vojni minister je dobil dovoljenje, da sme od preostanka 22 in pol milijona porabiti 12 do 15 milijonov za najnujnejše vojaške priprave.

Za cesarjevo štiridesetletnico je sklenil deželni zbor v Šleziji ustanoviti vzgojevališče za zanemarjeno mladino.

V isterskem deželnem zboru so predlagali nekateri poslanci, naj se deželni zbor pritoži zaradi Pražakovega znanega zemljeknjižnega odloka. Hrvatska manjšina je temu nasprotovala.

Koroški deželni zbor je sklenil koroški c. kr. kmetijski družbi podeliti 3000 gld. za premije na lepe bike. — Isterski in dalmatinski zbor sta 19. dec. končala seje. Gališki deželni zbor pa je imel istega dne viharno sejo. Povod je bil predlog proračunskega odseka, naj se v bodoče odškodujejo poslancem potni stroški od njihovega volilnega okraja, ne pa od kraja, v katerem stanuje. Obveljal je ta predlog pri glasovanju, če tudi je nastal ropot v zbornici radi tega.

Po Ogrskem je padlo toliko snega, da je deloma ustavil železnični promet. Tudi pri nas ga imamo dosti, da pošto in časopise dobivamo po 6 ali še več ur pozneje, nego po navadi.

V Linškem mestnem zastopu je stavil odbornik Dr. Lutz predlog, naj naznani župan po primernem potu papežu povodom zlate maše ljubezen in vdanost Linških prebivalcev. Mestni zbor pa naj sklene, da se ta dan praznuje svečano in dejansko z obdarovanjem mestnih revežev.

Tudi mnoga druga mesta so častitala papežu; jednako tudi deželni zbori, izvzemši Trst, kjer so ta predlog zavrgli, češ, Trst je liberalno mesto, pa tudi Lahonsko, ki škeli čez mejo našega cesarstva sè svojimi zastopniki.

Kaj je novega po širokem svetu?

Reči smemo, da so sedaj obernene oči vseh v Rim, kjer bodo sv. Oče dné 1. januarija praznovali zlato mašo. Nekateri listi so pisali, da so sv. Oče zelo slabotni, pa gledé na njih starost so še prav zdravi in čili. Vsak dan sprejemajo romarje v avdijenciji. — Po večletnem prestanku bodo dné 1. jan. zlatomašnik zopet darovali tiho sv. mašo v cerkvi sv. Petra. V tej cerkvi ima prostora 80.000 ljudi. Po tem številu si lahko mislimo, kako obširna je. Kakor listi poročajo, oddalo se bode za to redko slovesnost le 60.000 vstopnic. Sv. Oče bodo prišli v cerkev, ko bodo zbrani že vsi verniki in zaprti vsi dohodi na trg sv. Petra. Dan za dnevom dohaja v Rim ogromno število tujcev; zaradi tega so se zelo podražile cene za stanovanja. — Te slavnosti se bodo vdeležili skoraj vsi vladarji po svojih zastopnikih. Našega cesarja bode zastopal knez Lichtenstein, nemškega cesarja Viljema grof Brühl; angleška kraljica Viktorija je poslala vojvodo Norfolškega. Španjsko kraljico bode zastopal grof Vega, grškega kralja Jurija nadškof Atenski, turškega sultana patrijarh

kat. Armencev Azariau. Celo cesar japonski in kitajska cesarica sta se pridružila častilcem Njih Svetosti. Le Rusija se ne bode vdeležila papeževe slavnosti, če tudi je papeža nadomestoval pri kronanji ruskega cara v Moskvi msgr. Vannuteli. Dà, poroča se celó, da je general Gurko prepovedal prebivalcem poljske Rusije odpošiljati v Rim čestitke. Rusije pač še ni prešinila kultura 19. stoletja in verske svobode!

Razstava Vatikanska bode vendar gotova vže do 6. januarija. Število dohajajočih daril je toliko, da bodo znašali stroški za razstavne prostore nad poldrugi milijon mesto proračunjenih 400.000 frankov. Dné 21. dec. je izročil prošt Marschal papežu dragoceno darilo naše cesarice, prekrasno tijaro, ki se ceni nad tri stotisoč goldinarjev vrednosti. Gotovo bode ta dar jeden najlepših biserov vatikanske razstave. — Bog ohrani še mnogo let zlatomašnika Leona XIII!

Iz Rusije prihajajo dan na dan drugačna poročila, sedaj bojevita, sedaj zopet mirovna. Sam Bog zna, kaj nam prinese novo leto.

Prestolonasledniku, — tako poročajo iz Berolina, — se bolezen ni shujšala. Še imajo upanje, da okreva.

Turčija je dovolila, da se začasno ustanovi carinski urad v Mustafi Paši za blago, ki prihaja iz Bolgarije in Vzhodne Rumelije; to pa za toliko časa uravna vzhodno rumelijsko vprašanje konferencija, ki je napovedana v Carigradu.

Na Irskem je obsodilo sodišče duhovnika Ryana na jeden mesec ječe, ker je najemnikom svetoval, naj ne plačajo grajščakom najemnine.

Piše se nam:

Iz Rudolfovega 11. dec.*) — Kdo se med vernimi Slovenci ne veseli nove maše? Mesece in mesece poprej se uže o njej pripoveduje; tedne in tedne poprej med našimi dobrimi kmeti pripravlja zanjo. — In tako prelepo slovesnost smo imeli v praznik Marije Device brez madeža spočete tu v Novem mestu: daroval je prvič nekrvavo daritev nebeškemu očetu novomeščan o. Angelj Mlejnik, menih iz reda sv. Frančiška.

Prelepa slovesnost je bila, pravim. Cerkev je bila od znotraj in zunaj krasno ozaljšana; velikanske zastave v zvoniku so oznanovale daleč okrog, kakova imenitnost se ima vršiti; pomenljivi napisi pred samostanom, nad cerkvenimi vrati so kazali radovednim očem redko slavnost imenovanega dneva. — In res slovesnost je bila lepa, nenavadna. Sprejmlilo je k altarju novoposvečenca veliko število povabljenih svatov, gospodov, gospej

*) Po prav neljubi pomoti in neprevidnosti je dopis zadnjič izostal; ali ker je reč pomenljiva za Dolenjce — zlasti pa Novomeščane, ga natisnemo v današnjem listu.

in gospodičin, ki so bili res pravi cvet novomeških prebivalcev. Tu si videl mnogo duhovnov, svetnih in redovnih; navzoč je bil vladni svetovalec in okrajni glavar gosp. Ekel z družino; g. vodja gimnazijski, g. dr. Vojska, deželne sodnije svetovalec, g. zdravnik Brvar z družino, dva gospoda profesorja gimnazijska, sorodovinci itd.

Mil. gosp. proš novomeški so v prekrasnem govoru kazali dolžnosti, imenitnost duhovskega stanu ter dajali poslušalcem prelepih nauk; na koru je spremljalo petje in premilo doneča godba sv. opravilo tako ganljivo, da bi bil človek poslušal, naj bi bilo trpelo tudi več ur. Pokazal je g. P. Hugolin, kaj ume doseči z vrlimi dijaki in s pomočjo družih gospodov, katerim bodi tu izrečena topla zahvala.

Po sv. opravi je pogostil tukajšnji samostan povabljenе goste pri obilno pogrneni mizi. Osmorica pevcev dijakov je zabavala med kosilom pričujoče z res mojsterskim petjem. Napitnice različnih gospodov so dodajale še svoje občnej radosti! —

Reči smem, da nam vdeležencem ostane prelepa slavnost še dolgo v spominu. Bog daj, da bi se jih izmed naših dobrih Dolenjcev več in več posvetilo duhovskemu, — samostanskemu stanu!

Domače vesti.

(Gosp. Josip Friderik Seunig), grajščak na Bokalcih pri Ljubljani in podpredsednik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, bil je od presvitlega cesarja zaradi mnogih zaslug za kmetijstvo odlikovan z vitežkim križcem Fran Josipovega reda.

(Premembe pri učiteljstvu). Gospodična Kat. Drol, učiteljica v Šenpetru, gre na Bled. G. učiteljica Ern. Klarici pride iz Višnje gore v Mirnopeč. Vpokojeni učitelj g. Dolinar je prišel za pomožnega 2. učitelja na Studenec. Učiteljica Jankovič gre iz Semiča v Zagorje. Učitelj Štel v Žalini je šel v pokoj. Umrl je g. Pirnat v Ljubljani. (R. I. P.)

(G. avskultant) Erhartič gre v Celje, v Novomestu pride pa g. Knez.

(V Višnji gori) je izvoljen za župana g. Stepec.

(Županom) v Semiču je izvoljen gosp. J. Ivanetič.

(Telegrafijska postaja) otvorila se je v Krški vasi in se bode tudi na Jesenicah ob Savi 1. jan. 1888.

(Porotne obravnave) bodo to leto v Novem mestu se začenjale 13. februarja, 30. aprila, 20. avgusta in 19. novembra.

(Za šolski vrt) na Čatežu pri Litiji je podaril sl. c. kr. deželni šolski svet 40 gld.

(Cesta med Grosupljem) in Krko, ki je 13.800^m dolga, je leta 1886 stala 1881 gld.

(Zoper trtno uš) se je v deželnem zboru nasvetovalo, da bi se na Dolenjskem napravili še 2 ameriški trtnici in ena zunaj vinorodnih krajev, da bi se brezplačno delile ameriške trte, da bi se darila dajala za nove zasajene vinograde s temi trtami in da se s knjižicami ljudstvo o vsem tem podučí. V ta namen je dovolil deželni odbor 500 gld. Trtna uš je v kostanjeviškem okraju (Osterc, Černeča vas, Kostanjevica), v mokronoškem (Dobrava, Stara vas) in v krškem okraju (Bučka) — po poročilu deželnega odbora.

(Ameriških trt) se je v vinarski šoli v Grmu lani posadilo 6400 vrste riparije, ki so došle iz Ogrskega, in 14.000 došlih iz Štajerskega. V državno trtnico v Kostanjevici se je posadilo 1000 riparije, 1000 kosov solonis in 1000 York Madeira. L. 1886 se je v Kostanjevici 38.000 riparije posadilo na dveh hektarjih zemlje. Med posestnike v Krškem okraju je prišlo 21.000 ameriških trt. Prime se po navadi polovica zasajenih ključev.

(Prekrasen meteor) videl se je 21. dec. zvečer, ko je zvonilo ravno „Ave Maria“, ki se je pomikal v prelepih mavričnih barvah proti jugovzhodu. — Dolenjci, lani uže smo Vam povedali, kaj so takove naravne prikazni — in da nič ne pomenijo.

(74letni starček) Gorenjec s Stare gore pri Radečah je bil na 4 leta obsojen v ječo, ker je bil ubil M. Šteme-ta, ki je vanj kamenje metal. Ali bode še kdaj iz ječe prišel?

(Mesečni živinski sejm) v Novem mestu dne 5. decembra pret. l. je bil stabo obiskan, kajti prignali so samo 160 glav govede in blizo 200 prašičev, kateri so se od zadnjega sejma podražili. — Še slabeje obiskan je bil živinski sejm v Mirni peči dne 29. dec. pr. l., kamor so prignali samo 80 glav goveje živine. Veliki sneg ter hudi mraz sta provzročila slabi obisk sejma.

(Popravek.) V zadnjem listu pret. leta tiskale so se v članku „O kravji vpregi“ dve ne ljube pomoti. Na 187. strani v šesti vrsti od spodaj naj se bere mesto „vsa težja dela“ „vsa lažja dela“. Na strani 188 na koncu članka v četrti vrsti naj se bere mesto „tudi krmiti in oskrbovati“ „tudi bolj umno krmiti itd.

Razne vesti.

* (Velikanski hrast) je v zahodni Prusiji na posestvu Kadien. Votel je že. V njem je prostora za kacic 35 šolarjev. Še večji hrast je v vasi Hrankoviče pri Travniku v Bosni. Rabijo ga za kozji hlev, ker je tudi že votel. V njegovi senci je počivala enkrat cela kompanija vojakov štajerskega 47. pešpolka.

Sejmovi na Dolenjskem:

2. januarja v Novem mestu in Radohovi vasi; 9. t. m. na Vidmu (poleg Krke); 10. t. m. v Metliki in 24. t. m. v Novem mestu.

Žitna cena v Novem mestu 27. dec. 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. — kr., Debelacé (koruze) 1 gld. 30 kr., Soršice 1 gld. 50 kr., Rži 1 gld. 50 kr., Ječmena 1 gld. 30 kr., Ajde 1 gld. 20 kr., Ovsa 75 kr., Krompirja 70 kr.

Loterijske srečke.

Trst 17. decembra	24	14	2	48	90
Gradec 24. „	51	13	39	30	35

Za popravo hiše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Za popravo katoliške družbe rokodelskih pomočnikov so dalje darovali: Pri veselej družbi 4 gld. 20 kr.; gospod A. Kušljan, podobar 10 gld. Iz Gradca (po gosp. proštu Urhu) M. D. 50 gld.; F. L. 10 gld.; A. D. 50 gld.

Račun o dohodkih za gledališni oder.

V novcih so darovali: Na polo l. 1886 okoli pošiljano, se je nabralo: 35 gld. Na polo leta 1887 okoli pošiljano, so darovali: Gospa Rudeževa 10 gld.; gg. dr. Marinko 3 gld.; Neimenovan 5 gld.; Schwarz 5 gld.; Žužek 5 gld.; dr. Razpet 1 gld.; Božič 1 gld.; Seidl 3 gld.; Furlan 1 gld.; neko društvo v mestu 10 gld.; gg. Smodej 1 gld.; Kastelic jun. 5 gld.; Valka 3 gld.; Martinak 5 gld.; dr. Poznik 20 gld.; Sure 3 gld.; Gospa Preatoni 1 gld.; g. dr. Slanc 15 gld.; g. Ekel 5 gld.; Družba v Bršljinu 1 gld.; gg. Jenič 2 gld.; Durini 1 gld.; Jare 50 kr.; Schmidt 1 gld.; Tuček 1 gld.; Mechora ml. 5 gld.; Dianič 1 gld.; Mohar 5 gld.; društvo pri gospej Rozmanovi 10 gl.; gg. Trebuhovič 1 gl.; Kastelic sen. 2 gld. G. dr. Poznik je nabral v Žužemperku pri sledečih gospodih: Pehani 2 gld.; dr. Volčič 1 gld.; Perko 1 gld.; Koncilja 1 gld.; Schmoranzar 1 gld.; Zorc 1 gld.; Doreani 1 gld. O tihih večerih pri igri v Čitalnici se je nabralo 11 gld. 22½ kr. 3 gld. 4 kr.; 40 kr. Pri igri „Marjanica“ pri gospej Preatonijevej 2 gld. 07 kr.; 67 kr.; 18 kr. Vesela družba pri gospej Preatonijevej 2 gld. 10 kr. Vesela družba pri „Solneu“ 40 kr. Gg. prof. Brežnik 5 gld.; nadsvetovalec Logar 5 gld.; Podobnik 1 gld.; J. Bolta 1 gld. Pušica pri g. Schwarzu 3 gld. 80 kr. Gg. Kuralt 1 gld.; prof. Marghéri 10 gl.; Brunner 2 gl.; Andrej Senekovič 5 gl.; Neimenovan 2 gld.; gospa Mendlik 2 gld.; gg. Trdina 1 gld.; dr. Vošnjak 5 gld.; Pirc 2 gld.; gspđ. Leopoldina Kovačičeva 2 gold.; gspđ. Zofka Kovačičeva 2 gold.; gg. svetovalec dr. Vojška 3 gold.; Grebeneo 1 gold.; dr. Kulavie 2 gold.; Kapelle v Metliki 2 gld.; Skerlj 2 gld.; Skale 3 gld.; Šuklje na Dunaju 5 gld.; prof. Pleteršnik v Ljubljani 1 gld.; Zagorjan 50 kr.; A. in E. Skaberne v Ljubljani 1 gld.; gspđ. Minka Majzel-nova v Št. Jerneju 1 gld.; gosp. prof. Poljanec 2 gld.; Pušica pri Schwarzu 2 gld.; g. Javornik, vulgo Stajarec, posestnik in trgovec v Višnjigori 5 gld. Pri veselici v gospod Brunnerjevem vrtu je nabral gospod Mlakar 1 gold. 30 kr. gosp. Fischer v Mokronogu 2 gld. Skupaj 279 gld. 18½ kr. Dalje so darovali: g. svetnik Pleško v Ljubljani 30 zvezkov; gosp. svetnik dr. Gestrin 26 zvezkov; g. Pleničar 13 zvezkov; gospa Rosinà, vdova adjunktova 5 zvezkov; g. Soklič 1 zvezek Taliže in (zvonec) Gg. Virant, Sturm, Rajer, Klinc, Česnik nekatere komade za gledališko opravo.

Gledališki odsek novomeške čitalnice.

Vsim sorodnikom, prijateljem in znancem

Srečno novo leto!

Janez Krajec.

Zahvala.

Za obile izraze sočutja o nagli in nepričakovani smrti in za mnogobrojno spremstvo k poslednjemu počitku naše nepozabljive soproge in matere gospe

Marije Novak,

izrekajo podpisani najprisrčnejšo zahvalo.

Šmihel 19. decembra 1887.

J. Novak, učitelj. Stanko, Janez. Anton Novak sinovi. Marija, Alojzija, Ivana, Amalija omožena Burnik, Josiplina omožena Stlasny hčere. [1]

Št. 8932.

IV. 1887
270

Oklic.

Ces. kr. okrajno sodišče Mokronog naznanja, da se bodo v zapuščino ranjcega gospoda župnika Janeza Volčiča v Šmarjeti spadajoče premičnine, kakor poljski pridelki, vino, živina, mrva, vozovi, hišno in gošpodarsko orodje in druge premakljive reči na javni prostovoljni dražbi prodajale proti gotovemu plačilu 9. januarja 1888 in prihodnje dni v Šmarjeti, začeni vsak dan ob 9. uri dopoldne. [2]

Mokronog. dne 22. decembra 1887.

V najem ali naprodaj

se daje hiša v Novem mestu takoj. — Natančneje pove vredništvo „Dol. Novic“. — [8—1]

Pošteno dekle,

katere zna pisati, računati in ima veselje do trgovine, vzamem koj za v štacuno v službo.

[4—1]

Franc Rus v Metliki.

Mladenič!

kteri ima veselje do ključavničarskega rokodelstva, pošten, zdrav, 14 do 16 let star, se takoj v uk z ugodnimi pogoji na deželo blizo Ljubljane sprejme. — Kje? dobrohotno izvedeti je pri upravnistvu „Dol. Novic“. [5—1]

Jakob Mikolič

v Rudolfovem,

priporoča slavnemu mestnemu kot kmečkemu občinstvu svojo veliko zalogo storjenih obk po najnižji ceni.

Ravno tako se tudi priporoča za vsakovrstna v tej stroki spadajoča dela.

Za solidno in izvrstno delo se garantira.

To priporočilo naj še posebno za belokranjsko občinstvo, za katero se bode gotovo vsigdar z veseljem potrudil, velja. [6—1]